

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 1. Explicatur definitio quantitatis tradita à Philosopho.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

omnino rationis. Impugnatur hæc sententia in qualitatibus intensis, quarum gradus eiusdem rationis inter se penetrantur in eadem parte subiecti. Ex quo inferetur penetrari quantitates eiusdem rationis, cum non distinguatur ratio quantitatis à ratione specifica qualitatis, per quam quilibet illius gradus constituitur in ratione talis. Si recurras ad vnionem graduum inter se, vel dicas gradus qualitatis subordinatos esse, & nullum esse eiusdem rationis cum alio existente in eodem subiecto, opponam species impressas receptas in aere missas ab obiectis numero diuersis, ex quibus non fit vna intensio, & quibus nulla contingit vnio, & tamen possunt inter se penetrari.

7 Non ita facile poterunt impugnari recentes, qui asserunt quantitatem identificari tantum cum materia prima, ratione cuius forma substantialis, & reliquæ accidentales illi vnità extensionem exigunt, in quam sententiam non parum propendet Arriag. disp. 5. sect. 1. subsect. vbi probabile esse docet, quantitatem à substantia non distinguam, quam cum materia identificandam esse supponit. Contra hanc sententiam sibi obiecit, accidentia Eucharistica permanere absque substantia, & tamen non possunt penetrari: ergo impenetrabilitas per se, & non tantum ratione substantiæ conuenit accidentibus à substantia distinctis, & postquam reulit, & retulit solutionem Nominalium asserentium quodlibet accidens habere secum quantitatem identificatam, ait, melius responderi in sua sententia manere ibi etiam vbiaciones materiæ, (quæ sint accidentia realia, cum fides doceat manere ibi omnia accidentia realia necessariò debent ibi manere) quæ vbiaciones necessariò fundant impenetrationem, quia natura sua sunt impossibiles cum aliis vbiacionibus aliis materiæ. Multa displicent in hac solutione, imprimis enim non bene tribuit resistentiam penetrationis præsentis quantitatis, & ipsis quantitatibus, cum enim vnum corpus impellit aliud, ne cum ipso penetraretur, impulsus non procedit effectiue à præsentia corporis; sed ab ipso corpore præsentem, seu ab ipsa quantitate, quæ ad producendum talem impulsus indiget præsentia non tanquam principio, seu virtute operatiua, sed tanquam conditione, seu applicatione agentis ad passum. Aliàs quantitas non esset immediatè in actu primo resistentia penetrationis, sed productiua præsentis, quæ penetrationi resisteret, neque cum duplex quantitas penetraretur violentia fieret quantitatibus, sed præsentis à quantitatibus productis. Secundò iuxta communior sententiam præsentia materiæ primæ est modus ipsius materiæ: ergo non potest conseruari destructa materia cuius est modus. Tertiò in omnium sententia præsentia immobilis est, & implicat præsentiam respicientem hoc spatium per se ipsam ad aliud transire: ergo etiam corrupta materia prima, illius vbiacio permaneret, vt primum reliqua accidentia Eucharistica mouerentur, à præsentia materiæ primæ separarentur, siquidem non posset cum ipsis materiæ præsentia moueri, etiam si permaneret incorrupta: ergo ratione præsentis materiæ, non possunt reliqua accidentia fieri impenetrabilia: aliunde ergo petenda est horum accidentium impenetratio. Solutionem aliam adducit Arriaga, communem omnibus argumentis ex Eucharistia petitis, quam postea dabo.

8 Probatur etiam dari quantitatem distinctam, quæ sit commune subiectum accidentium. Quando accidentia Eucharistica existunt à substantia separata producuntur in illis à quocumque agenti naturali, color, frigiditas, & alia huiusmodi accidentia: ergo datur aliquod commune subiectum, ex quo hæc accidentia educantur, aliàs omnia producerentur per creationem, quæ non potest ab agente naturali procedere. Rursus si hæc accidentia crearentur, & nullum esset illis commune subiectum, non possent mutuo expelli, quia expulso semper est in ordine ad commune subiectum, à quo expelluntur, sed sic est quod productio calore in accidentibus Eucharisticis corrumpitur frigiditas: ergo vtriq; qualitati datur quoddam commune subiectum. Vltimò si quantitas non distingueretur à substantia, accidentia Eucharistica, quæ absque substantia remanerent possent inter se penetrari. Communis solutio est, cui consentit Arriag. & non dissentit Hurtadus, verum esse à nullo agente naturali posse calorem, aliãve qualitatem produci, & calore producto non esse frigiditatem corrumpendam ex defectu subiecti communis, & accidentia Eucharistica posse ex natura rei inter se, & cum alio corpore penetrari in sententia, quæ totam rationem quanti-

tatis constituit identificatam cum substantia, & in sententia Nominalium, quæ omnibus accidentibus attribuit rationem quantitatis cum illis identificatam, & asserit tantum posse penetrari illas, quibus est commune subiectum, & albedinem, & calorem quæ in Eucharistia remanent absque subiecto, non posse naturaliter penetrari, Deum tamen ad præsentiam agentis naturalis quod calorem produceret, si daretur ibi subiectum ex quo educeretur, calorem creare, & calore creato corrumpere ex se frigiditatem, quæ corrumpetur ad exigentiam caloris, si vtriq; commune esset subiectum, ex quo educeretur. Similiter dicitur Deum miraculosè penetrare inter se accidentia Eucharistica specie distincta in Nominalium sententia, quam modò referebam, & in aliorum opinione, quæ tantum admittit quantitatem identificatam cum substantia miraculosè impediri ab ipso Deo penetrationem partium integranrium accidentium inter se, & illorum omnium cum alio corpore. Quæ omnia miracula à Deo parati dicuntur ne tantum fidei mysterium reueletur, & ne posset ex aliquo effectu naturaliter cognosci veram Christi existentiam, & absentiam substantiæ panis sub Eucharistia accidentibus. Neque parcos nos esse debere ait Hurtadus in miraculorum multiplicatione circa hoc mysterium, in quo Deus vt ostenderet se nullis naturæ legibus teneri, neque ipsius omnipotentiam naturæ terminis circumscriptis memoriam fecit suorum mirabilium. Neque in re philosophica attendendum est, ne miracula Eucharistica multiplicentur, sed more physico in omnibus ratiocinandum de substantia, & accidentibus ipsorumque distinctione, quibus compositis Theologus postea miracula omnia multiplicabit, quæ necessaria sunt ad veritatem mysterij defendendam.

Non facile poterit impugnari solutio, neque omnino fundamento destituta est, verumtamen illius doctrinam omnino non approbo: faterer ego nulli rationi Philosophicæ, quæ positiue probaret identitatem substantiæ cum quantitate repugnandum esse ne miracula Eucharistica multiplicentur, verumtamen vbi nulla positiua ratio cogit, neque adhuc probabiliter suadet quantitatem non esse speciale accidens superadditum, prudens quisque illud admittit, ne miracula absque vlla ratione multiplicet, & ne à communi sententia omnium doctorum (pauca quibundam Nominalibus exceptis quibus non firmiter vnus, vel alter recens adhæret,) nulla efficaci ratione ductus discedat. Dixi nullam positiuam rationem probabiliter suaderi quantitatem esse accidens superadditum, non quia improbabilem esse censeam Nominalium sententiam, sed quia illius fundamentum negatiuum est desumptum ex negatione rationis positiuæ quæ conuincat dari quantitatem distinctam à substantia, & reliquis accidentibus distinctam. Adde sententiam recentiorum, qui asserunt quantitatem specialiter cum materia prima identificari nullius antiqui Scholastici autoritate fulcitam esse, quia Nominales, qui quantitatem specialem non admittunt, asserunt cum omni re corporea propriam quantitatem identificatam esse. Concludo ex his cum communi Doctorum sententia dandam esse quantitatem distinctam à substantia, & reliquis accidentibus.

PUNCTUM II.

Quæ sit formalis ratio quantitatis.

PRæfixo titulo idem rogo, quod alij inquirere intendunt, dum rogant quis sit effectus formalis quantitatis, quem formalem effectum millies dixi non distinguui à toto composito, & ita effectus formalis quantitatis erit hoc concretum quantum, cuius tota quidditas ex quidditate formæ petenda est, ided aptius interrogari existimo quæ sit formalis ratio quantitatis, ex qua nobis innosceat ratio formalis huius concreti quantum, quod certum est, esse effectum formalem quantitatis.

§. I.

Explicatur definitio quantitatis tradita à Philosopho.

Quantitatem per suum concretum, seu hoc concretum quantum definiuit Arist. s. metaph. cap. 7. his verbis: *disihibile in ea, quæ in sunt, quorum vtrumque, vel vtrumque*

que, unum quid, & hoc aliquid aptum est esse. Quam definitionem multi improbant, quibus ego subscriberem, ni Philosophi me teneret authoritas, est enim obscura nimis, & sine benignis interpretationibus non potest aptari definitio. Attingam, & solum brevissimè, quæ contra hanc definitionem solent afferri: Primò obicitur convenire omnibus substantiis homogeneis, verbi gratia, substantiæ aquæ, quæ diuisibilis est in ea, quæ insunt, habet enim ex se partes, ut postea probabo, in quas diuidi possit. Ex quo inferitur diuisibilem esse in illa, ex quibus componitur, quod sonant illa verba *diuisibile in ea, quæ insunt*. Rursus quælibet pars in quam diuidatur à qua seorsim sumpta, & vtrique simul sumpta habent quidditatem, & perfectam essentiam aquæ, quod importatur illis verbis: *quorum utrumque, &c.* ergo hæc definitio conuenit aquæ, & cuiuscunque substantiæ materiali habenti partes homogeneas. Rursus hæc definitio non conuenit homini neque cælo quæ sunt quantitates, non cælo diuidi nequit utpote incorruptibile, cui repugnat diuisio, quæ semper ex se tendit in rei corruptionem. Neque etiam homini, neque alijs toti heterogeneo, quia non quodcumque in quod diuiditur est hoc aliquid cum toto, hoc est quia non quælibet pars est eiusdem rationis cum toto, brachium enim hominis non dicitur homo.

3 Respondeo essentiam definitionis traditæ ab Aristotele his claudis *diuisibile in ea, quæ insunt*, quod tantum competit quanto, & non alijs entitatibus ea ratione, quæ prædicta verba explicabo: reliqua verò addidit Aristoteles ad maiorem explicationem definiti, quæ omnia quanto conueniunt, quod autem illa seorsim sumpta alijs à definito conueniant, nihil refert, cum tota definitio ad quædam sumpta tantum illi conueniat, eo enim ipso quod verba, quibus definitionis essentia clauditur tantum definito conueniant, non poterit tota definitio, quæ his verbis, & vltioribus alijs componitur, alijs à definito competere. Afferro verba illa *diuisibile in ea, quæ insunt*, tantum competere quantitati, seu toti, quanto, quia tantum subiectum illud quod quantum, seu quia tantum quantitas ex se peti existere modo diuisibili, substantia enim est habet partes ex se, potest illas habere redactas ad indiuisibile spatium, & ita constitui in hoc, ac si indiuisibilis esset, quod si seclusa quantitate aliquando esset extensa hanc extensionem non exigeret substantia, sed æquæ contenta esset præsentia quadam, ex vi cuius spatium quodam indiuisibili extensa constitueretur. Quantitas verò ex modo, quem petit sine quo naturaliter esse non potest, attendit tantum ipsius exigentia diuisibilitatem præ se fert, & ita existit ut partes in quas entitativè potest diuidi, modo diuisibili, id est in diuersis spatijs partibus, quod proprium est partium corporis distinctarum, & consequenter diuisibilium constituit. Existunt etiam partes quantitatis aptæ, ut alijs corporis interpositione diuidantur, quod non potest contingere substantiæ, quæ habet omnes partes inter se penetratas, nihil enim potest poni inter partes, quibus est unum indiuisibile spatium. Cælum ratione quantitatis capax est diuisiōis, est hæc capacitas ratione formæ incorruptibilis sit impedita. Item est diuisibile mathematicè in partes extra partes existentes, quod sufficit ad rationem quantitatis, etiam si ex peculiari ratione formæ cælestis diuisiōi physicæ, seu vnionis corruptioni resistat, neque resistentia tanta est, ut non possit vinci à Deo, respectu cuius cælum diuisibile est in partes integrantes. Quanta heterogenea, sicut homo, & equus, est non habeant partes eiusdem rationis cum toto quatenus totum dicitur tale substantiale compositum, at verò quatenus formaliter est quantum, eiusdem rationis est cum qualibet illius parte seorsim sumpta, quia quantitas cuiuslibet partis eiusdem rationis est cum quantitate totius.

4 Explicata definitione quantitatis ab Arist. tradita, illius formalis ratio constitutiva restat assignanda, non enim quælibet definitio datur per formale constitutum rei, sunt etenim plures descriptivæ definitiones, quæ dantur per passiones, seu affectiones rerum.

§. II.

Ratio formalis quantitatis non est tribuere partes substantiæ.

5 Sententia fuit Capreoli in 3. distinct. 3. q. 1. & distinct. 15. q. vnica, & Soncin. 5. Metaphys. q. 22. substantiam

materialem ex se nullas habere partes, sed hæc tribui à quantitate, cuius munus, & formale constitutum esse partes substantiæ tribuere, illamque constituere diuisibilem integraliter. Sententiam hanc amplexus Noster Vasquez tom. 3. in 3. part. disput. 120. c. 3. num. 25. quam modò magnificiunt recentes Thomistæ. Probat prædictam sententiam Vasquez quia si substantia, & reliqua accidentia secundum se haberent partes, & extensionem, alia non esset extensio constituenda, in qua essentia quantitatis consistat, quæ esset media inter substantiam ipsam, & extensionem, quam in ordine ad locum vocant authores, qui omnibus entitatibus ex se partes attribuunt, sed extensio in ordine ad locum posset immediatè substantiam ipsam, à quantitate indistinctam afficere, aut è contra essentia quantitatis ipsi extensioni actuali in ordine ad locum posset adscribi, & dici Christum in Eucharistia esse sine sua quantitate, quod nonnulli sunt abstrati, existimantes nullam dari rationem quantitatis distinctam ab extensione actuali. Fateor discursum hunc difficultate non carere, verumtamen quæcumque illa sit, potius me cogere ad negandum quantitatem distinctam à substantia, quam ad tribuendum illi munus impertinendi partes substantiæ, quas ipsa ex se non haberet, non enim immediatè ex illo positiuè concluditur hoc esse quantitatis munus, sed quod si tale non sit, necessariam non esse quantitatem superadditam, quod facilius posset admitti, cum nulla ratione efficaci posset probari dari quantitatem distinctam à substantia, ut constat ex Punct. præcedenti, & sint argumenta valde difficilia, quibus impugnetur substantiam ex se non habentem partes illas posse à quantitate mutuari. Respondeo aliud esse munus quantitatis à prædicto distinctum, quod postea dabo, & ita illo secluso non superflue poni quantitatem distinctam à substantia, & extensione locali, quam dari à posteriori inferimus rationibus puncto præcedenti adductis.

6 Secundò argumentatur Vasquez: Si substantia ex se partes haberet, peteret vbi: vel ergo peteret vbi diuisibile ex vi cuius constitueretur diuisibiliter in spatio cum correspondentia partis subiecti ad partem spatijs diuisibilem, vel peteret vbi indiuisibile ex vi cuius constitueretur tota in toto spatio, & tota in qualibet parte, cum enim natura sit ad vnum determinata non posset indiscriminatim vnum vel alterum modum petere: Cum ergo substantia diuisibilis esset, peteret modum existendi diuisibiliter, & præsentiam diuisibilem cum correspondentia distinctæ partis substantiæ ad distinctam spatijs. Quod si substantia peteret per suam entitatem esse in loco diuisibiliter, neque per diuinam potentiam posset indiuisibiliter constitui. Ex quo etiam fieret quod Christus in Eucharistia non posset præsentari indiuisibiliter, quod est absurdum, & contra fidem. Si verò substantia ex se peteret modum indiuisibilem existendi in loco, siue in quodam spatio indiuisibili, siue in spatio diuisibili tota in toto spatio, & tota in quolibet spatijs puncto, eo modo, ac est Angelus, non posset constitui indiuisibiliter in loco diuisibili, quin etiam dum esset sub quantitate propriam præsentiam amitteret, quod ait Vasquez non admittere authores oppositæ sententiæ, qui omnibus entitatibus proprias attribuunt præsentias.

7 Non animum conuincunt rationes Vasquez. Respondeo enim substantiam sine quantitate ex se exigere præsentiam, per quam constituatur in spatio diuisibili, vel indiuisibili, ipsa enim neque exigit penetrationem suarum partium inter se, neque repugnat earum penetrationi, sed indifferens est, ut habeat partes inter se penetratas, vel omnino extensas, & quamlibet extra aliam, itaque substantia huius chartæ ablata illius quantitate indifferens est ut teneat eandem extensionem, quam modò habet, & ut redigatur, ad quodlibet spatium, minus isto, quod occupat, quovisque in puncto indiuisibili constituatur. Huic substantiæ sic indifferenti diuisibilis quantitas illi vnita præstat determinationem per modum actus primi ut determinatè habeat præsentiam, ex vi cuius commensuratur cum spatio, cui quantitas vnita correspondet, quæ posita determinatione datur substantiæ præsentia quædam, quam ipsa ex se indeterminatè petebat & ad quam determinatur ratione quantitatis, ex vi cuius formaliter constituitur præsentia in eodem spatio, in quo est quantitas, cui vnitur & ratione cuius hæc determinata præsentia illi debetur. Quod ait Vasquez

Cc 4 numero,